

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	17.12.2019
Received / Makale Geliş	09.11.2019	Published / Yayınlanma	18.12.2019

7190 SAYILI KANUN SONRASI GÜMRÜK VERGİLERİNİN GERİ VERİLMESİNDE FAİZ UYGULAMASI

THE INTEREST PRACTICE IN THE REFUND OF CUSTOMS DUTIES AFTER LAW NO. 7190

Araştırma Görevlisi Ahmet İNNECİ

Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, İzmir /
TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-1229-7182

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1572>

Reference: İnneci, A. (2019). 7190 sayılı kanun sonrası gümrük vergilerinin geri verilmesinde faiz uygulaması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(46), 4066-4071.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, gümrük vergileri ve buna bağlı olarak ödenen gecikme zam ve faizlerinin geri verilmesinde faiz ödenmesine ilişkin 7190 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin değerlendirilmesidir. 7190 sayılı Kanun ile Gümrük Kanunu'nun 216'ncı maddesi yeniden düzenlenmiş ve gümrük vergilerinin geri verilmesinde faiz ödenmesine ilişkin hükümler yeniden Gümrük Kanunu'na girmiştir. Bu değişiklik gümrük vergilerinin geri verilmesinde faiz ödenmesi konusundaki birçok belirsizliği ortadan kaldırmıştır.

Çalışmada, gümrük vergilerinin geri verilmesinde faize ilişkin hükümleri düzenleyen Gümrük Kanunu'nun 216'ncı maddesinin değişiklikten önceki hali ve ortaya çıkan sorunlar incelenmiş, 7190 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğin bu sorunların çözümüne ne derecede katkı sağlayacağı değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gümrük Vergileri, Geri Verme, Faiz

ABSTRACT

The purpose of this study is evaluation of the arrangements made by Law No. 7190 related to payment of interest in the refund of the customs duties, late charge and overdue interest. Article 216 of the Customs Law have been revised with Law No. 7190 and the provisions regarding the payment of interest in refund have been reentered into the Customs Law. This amendment eliminates many uncertainties about paying interest in refund.

In this study, before the amendment of Article 216 of the Customs Law and the problems that have arisen are examined. The extent to which the amendment made by Law No. 7190 will contribute to the solution of these problems has been evaluated.

Keywords: Customs Duties, Refund, Interest

1. GİRİŞ

Gümrük vergilerinin ödenmemesi gerektiği halde ödenmiş olması, gümrük beyannamesinin iptal edilmesi, eşyanın kusurlu veya ithalata ilişkin sözleşmeye aykırı olduğu gerekçesiyle ithalatçısı tarafından kabul edilmemesi ya da Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri çerçevesinde Cumhurbaşkanı tarafından karar verilmesi durumlarında ödenmiş olan gümrük vergileri belirli şartlar dâhilinde geri verilebilmektedir.

Ödenmemesi gerektiği halde ödenmiş olan ya da ödenmesine rağmen daha sonra ortaya çıkan çeşitli durumlar nedeniyle geri verilmesi gereken gümrük vergilerinin geri verilmesinde faiz uygulanıp uygulanmayacağı hususu 4458 sayılı Gümrük Kanunu¹ (GK)'nda hüküm altına alınmış değildi. Bu

¹ 04.11.1999 tarihli ve 23866 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

durum konunun yargıya taşınmasına neden olmakta ve gerek gümrük idaresi, gerek yükümlü gerekse yargı organları bakımından iş yükü ve zaman maliyeti anlamına gelmekteydi. Dolayısıyla Gümrük Kanunu'nda geri vermede faiz uygulamasına ilişkin bir hükmün varlığı zorunluluğu doğmuştur. Buna istinaden 24.10.2019 tarihli ve 7190 sayılı Gümrük Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun²'un 8'inci maddesi ile Gümrük Kanunu'nun 216'ncı maddesi yeniden düzenlenerek gümrük vergilerinin geri verilmesinde faiz uygulanmasına ilişkin hükümler Gümrük Kanunu'nda yerini almıştır.

Bu çalışmada Gümrük Kanunu'nun 7190 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önceki hali ve ortaya çıkan sorunlar ile değişiklik sonrası muhtemel durum değerlendirilecektir.

2. GENEL OLARAK GÜMRÜK VERGİLERİNİN GERİ VERİLMESİ

Geri verme, ödenmiş gümrük vergilerinin kısmen veya tamamen geri ödenmesini ifade etmektedir (GK, md. 210). Kanunen ödenmemesi gerektiği halde ödenen gümrük vergileri geri verilir ve kanunen tahakkuk etmemesi gerektiği halde tahakkuk ettirilen gümrük vergileri ise kaldırılır (GK, md. 211/1). Gümrük vergilerinde olduğu gibi gerek vergi kaybına neden olan işlemlere uygulanacak para cezaları gerekse usulsüzlüklere ilişkin para cezalarının da geri verilmesi veya kaldırılması mümkündür (GK, md. 210/2).

Gümrük beyanı yükümlülere bağlayıcı niteliktedir. Dolayısıyla beyannamede yer alan eşyaya ilişkin bilgilerden kaynaklanan gümrük vergileri ve para cezaları bakımından yükümlünün sorumluluğu söz konusu olmaktadır. Ancak yükümlünün kendi beyanının bağlayıcılığı, gümrük idaresinin gümrük vergileri ve para cezalarının geri verilmesi veya kaldırılması konusundaki sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır³. Dolayısıyla beyannamede yer alan bilgilerin beyanname ekinde yer alan belgelere aykırı olarak yanlış yazılması (örneğin ağırlığının ya da adedinin yanlış yazılması gibi) durumunda bu yanlışlık nedeniyle fazla ödenen ya da tahakkuk ettirilen gümrük vergilerinin ve varsa cezaların talep üzerine ya da kontrol ve denetlemeler sonucunda tespiti halinde doğrudan gümrük idaresince geri verilmesi veya kaldırılması gerekmektedir.

Bu durum dışında, bir gümrük beyannamesine dayanılarak ödenen gümrük vergilerinin bu beyannamenin iptali üzerine geri verilmesi (GK, md. 212), eşyanın kusurlu (teslimden önce hasar görmesi dahil) veya ithalata ilişkin sözleşmeye aykırı olduğu gerekçesiyle ithalatçısı tarafından kabul edilmemesi halinde bu eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması (GK, md. 213/1) ya da Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri çerçevesinde Cumhurbaşkanı tarafından geri verme veya kaldırma kararı verilmesi (GK, md. 214/1) de mümkündür.

3. GERİ VERME TALEBİ VE SÜRESİ

Gümrük vergilerinin ya da para cezalarının geri verilmesi veya kaldırılmasına ilişkin talepler bu vergileri ve cezaları ödeyenler, ödemekle yükümlü olanlar veya bunların temsilcileri veya hak ve yükümlülükleri devralanlar tarafından Gümrük Yönetmeliği (GY) eki Ek-78'de yer alan Geri Verme veya Kaldırma Başvuru Formu ile ilgili gümrük idaresine gümrük vergilerinin ya da para cezalarının tebliğ tarihinden itibaren 3 yıl içinde yapılması gerekmektedir (GY, md. 502/1 ve 502/5). Bu süre geri verme veya kaldırma için genel başvuru süresidir.

Geri verme veya kaldırma talep süresinin genel başvuru süresinden farklı olarak belirlendiği durumlar da söz konusudur. GK'nın 212'nci maddesinde bir gümrük beyannamesine dayanılarak ödenmiş olan gümrük vergilerinin, gümrük beyannamesinin iptali üzerine ilgiliye geri verileceği ve geri vermeye ilişkin talebin gümrük beyannamesinin iptaline ilişkin talepte bulunma süresi içinde yapılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Gümrük beyannamesinin iptalinin hangi sürede yapılacağına dair GK'da herhangi bir hüküm yer almamakla birlikte, GY ile belirlenen istisnai haller dışında eşyanın tesliminden sonra beyannamenin iptal edilemeyeceğine ilişkin kanun hükmünden (GK, md. 64), gümrük beyannamesinin eşyanın teslimine kadarki süreçte iptal edilebileceği anlaşılmaktadır. GY'nin 499/1'inci maddesinde ise gümrük beyannamesinin iptali durumunda, geri vermeye ilişkin talebin GK'nın 46 ve 70/2'nci maddelerinde belirtilen süreler içinde yapılması gerektiği belirtilmektedir. Bu mevzuat

² 07.11.2019 tarihli ve 30941 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

³ 2 Seri No'lu Gümrük Genel Tebliği (Tahsilat İşlemleri), md. 31/3.

hükümlerine bağlı olarak uygulamada geri verme talebinin denizyolu ile gelen eşyalar için 45 gün, diğer yollarla gelen eşyalar için ise 20 gün (GK, md. 46), gümrük antrepolarında bulunan eşya için 30 gün (GK, md. 70/2) içinde yapılmasına dikkat edilmektedir⁴.

Yine eşyanın kusurlu veya ithalata ilişkin sözleşmeye aykırı olduğu gerekçesiyle ithalatçısı tarafından kabul edilmemesi hali ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri çerçevesinde Cumhurbaşkanı tarafından geri verme veya kaldırma kararı verilmesi halinde geri verme veya kaldırma talebinin gümrük vergilerinin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde yapılması gerekmektedir (GK, md. 213/4 ve 214/2). Ancak bir alıcı ile satıcı arasında yapılan sözleşmenin, özellikle fiyat da dahil olmak üzere şartları belirlenirken eşyanın kusurlu mahiyetinin dikkate alınması ve eşyanın kusurlu olduğu veya sözleşmenin şartlarına uygun olmadığı teyit edildikten sonra ithalatçı tarafından satılması durumlarında gümrük vergileri geri verilmez veya kaldırılmaz (GY, md. 501/1).

Yapılan geri verme veya kaldırma talepleri 30 gün içinde ilgili gümrük idaresince incelenerek idare amirince karara bağlanır (GY, md. 504/2). Dolayısıyla bu geri verme veya kaldırma taleplerinin sonuçlarının idari bir karar niteliğinde olduğu ve bu kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde itiraz edilebileceği açıktır.

Geri verme veya kaldırmaya ilişkin taleplerde hangi gümrük idarelerinin yetkili olacağı GY'nin 500/1'inci maddesinde belirtilmektedir. Buna göre geri verme veya kaldırma taleplerinden tutarı 226.000 TL'ye kadar olanlarda gümrük müdürlükleri, tutarı 1.157.000 TL'ye kadar olanlarda gümrük ve muhafaza başmüdürlükleri ve bu tutarın üzerindeki gümrükler Genel Müdürlüğü yetkilidir.

4. GÜMRÜK VERGİLERİ VE BUNA BAĞLI OLARAK TAHSİL EDİLEN GECİKME ZAMMI VE FAİZİNİN GERİ VERİLMESİNDE FAİZ ÖDENMESİ

4.1. 7190 Sayılı Kanun Öncesi Durum

Gümrük vergileri ile buna bağlı olarak tahsil edilen gecikme faizi ile gecikme zammının geri verilmesine ilişkin hükümleri düzenleyen GK'nın 216'ncı maddesinin ilk halinde yer alan "Yetkili idareler tarafından, gümrük vergileri ile bunların ödenmelerine bağlı olarak tahsil edilmiş gecikme faizinin veya gecikme zammının geri verilmesinde idarece faiz ödenmez." hükmü Anayasa Mahkemesi'nde itiraza konu olmuştur. Anayasa Mahkemesi:

"...itiraz konusu düzenleme ile Devlet, fazla veya yersiz yapılmış tahsilâtlar ile hâzinesinde tuttuğu parayı kişilere iade ederken üzerinden uzun zaman geçmiş olsa bile faiz ödememektedir. Düzenleme ile elde edilen kamusal yarar, kamu için öncelikli, genel menfaatleri koruyan, kamu hizmetlerinin sürdürülmesi için zorunlu bir durum olmayıp sadece Devlete başkasının mülkü üzerinde sebepsiz ve karşılıksız biçimde tasarruf etme hakkını vermektedir. Dolayısıyla itiraz konusu kural, kamu kurumları ile kişiler arasında kamu idarelerinin kamu gücüne dayalı olan yetkilerini kullanırken hatalı işlemleri nedeniyle oluşan alacak-borç ilişkilerinin alacaklı olan kişilerin aleyhine kamu kurumlarının da lehine bozulmasına sebebiyet vermektedir. Ayrıca kural, kamu kurumlarının borcunu ödemesini geciktirmede teşvik edici olmakta ve vatandaşların Devlete olan güven duygusunu sarsmaktadır.

⁴ Danıştay 7. Dairesi bir kararında beyannamenin iptali durumunda da geri verme talebinin genel başvuru süresi olan 3 yıl içinde yapılabileceğine hükmetmiştir. Karar'da; "...beyannamenin iptal edilmesi halinde gümrük vergilerinin geri verilmesi istemiyle başvurulması gereken sürenin Gümrük Yönetmeliğinin anılan 499. maddesi hükmünden hareketle 4458 Sayılı Kanun'un 46. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinde öngörülen kırk beş günlük süre olduğu kabul edilmiş ise de; **normlar hiyerarşisine göre, üst kademede yer alan normdaki boşluğun alt kademede yer alan norm ile doldurulması mümkün olmadığından**, 4458 Sayılı Kanun'un 46. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinde öngörülen sürenin olayda uygulanması mümkün değildir.

...
4458 Sayılı Kanun'un "Vergilerin Geri Verilmesi veya Kaldırılması" başlıklı beşinci bölümünde, beyannamenin iptal edilmesi dahil dört ayrı geri verme sebebi sayılmış olup, bunlardan ilki, Kanunun 211. maddesinde öngörülen, kanunen ödenmemesi gerektiği halde ödenmiş olan gümrük vergilerinin geri verilmesidir. Bu sebebin, gümrük vergilerinin geri verilmesinde genel bir geri verme sebebi olması sebebiyle bu sebep için öngörülen üç yıllık sürenin, yukarıda varlığı tespit edilen boşluğun giderilmesi amacıyla beyannamelerin iptali halinde iptal edilen beyannameye dayanılarak ödenen gümrük vergilerinin geri verilmesi istemiyle yapılacak başvuru süresi için de uygulanması gerekmektedir." şeklinde yapılan açıklamalarla, talebin 3 yıllık süre içinde fakat olayla ilgili GY'nin 499/inci maddesinde öngörülen süre olan 45 günlük süreden sonra yapılmasının, talebin süresinde yapılmadığı gerekçesiyle reddine imkan tanımayacağına ve GK'da beyannamenin iptaline ilişkin herhangi bir süre öngörülmediğinden, 3 yıllık genel başvuru süresinin uygulanması gerektiğine hükmetmiştir. Bkz. Dnş. 7. D., 04.05.2016 tarihli ve E: 2013/4385, K: 2016/4281, www.kazanci.com, (18.08.2019).

Fazla veya yersiz tahsil edilen vergilerin iadesinde faiz ödenmemesine ilişkin kural, kişinin belli bir dönem için faiz gelirinden mahrum kalması sonucunu doğurarak kamusal yarar ile bireysel yarar arasındaki dengenin bozulmasına ve mülkiyet hakkının ihlaline neden olmaktadır.”

gerekçeleriyle itiraz konusu kanun hükmünün Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesi ile 35'inci maddesinde yer alan mülkiyet hakkına aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir⁵⁶. Nitekim bir kanun hükmünün normlar hiyerarşisi gereği Anayasa'ya uygun olması gerekmekte (Önkan, 2019:403), Anayasaya aykırılık halinde iptali gündeme gelmektedir. GK'nın bu maddesi de bu nedenle iptal edilmiş ve iptal kararının ardından geri vermede faiz uygulanmasına ilişkin GK'da herhangi bir hüküm kalmamıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının ardından GK'nın 216'ncı maddesinde faiz ödeneceğine dair bir hüküm bulunmasa da yükümlüler hukuk devleti ilkesinin de bir gereği olarak (Candan, 2013: 164; Coşgun, 2013: 154) açılacak tam yargı davası ile uğradıkları zararların tazminini talep edebilmişlerdir. (Candan, 2013: 164; Üstün, 2013: 222). Ancak gümrük vergileri ve bunların ödenmelerine bağlı olarak tahsil edilen gecikme zam ve faizlerinin geri verilmesinde bu faizin niteliği, hesaplanması, hesabında hangi tarihlerin dikkate alınacağı ve ödenmesine ilişkin esasların açıkça düzenlenmesi ihtiyacı hasıl olmuştur. Bunun yanında, gümrük vergilerinin geri verilmesinde faiz ödenmesine ilişkin gümrük mevzuatında açık bir ifadenin yer almaması, yükümlülerin uğradıkları zararı tam yargı davası açarak telafi etmelerine, bu durum da idari yargı mercileri açısından iş yükünün artmasına neden olmuştur.

4.2. 7190 Sayılı Kanun Sonrası Durum

Gümrük vergileri ile buna bağlı olarak tahsil edilen gecikme faizi ile gecikme zammının geri verilmesinde faiz ödenmesi gerektiği, faiz ödenmemesinin hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu ve mülkiyet hakkını ihlal ettiği Anayasa Mahkemesi kararında ifade edilmiştir. Dolayısıyla uygulamada açılacak tam yargı davası ile zararların tazmini yoluna gidilebilmiştir. Bu nedenle gümrük vergileri ve buna bağlı olarak ödenen gecikme zam ve faizlerinin geri verilmesinde faiz ödenmesine ilişkin GK'da bir hükmün yer alması zorunlu hale gelmiştir.

Bu ihtiyaca ve ortaya çıkan belirsizlikleri gidermek amacıyla yönelik olarak 24.10.2019 tarihli ve 7190 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi ile GK'nın 216'ncı maddesi yeniden düzenlenmiştir. Yapılan düzenleme ile gümrük vergileri ve bunların ödenmelerine bağlı olarak tahsil edilen gecikme zam ve faizlerinin geri verilmesinde faizin niteliği, hesaplanması, hesaplamada hangi sürenin dikkate alınacağı konuları açığa kavuşmuştur. Buna göre;

- Geri vermeye konu fazla tahsilat yükümlüden kaynaklanıyorsa, geri verme başvurusunun yapıldığı tarihten geri verme kararının tebliğine kadar geçen süre,

⁵ Anayasa Mahkemesi, 22.05.2014 tarih ve E: 2013/104, K: 2014/96 sayılı Karar. Anayasa Mahkemesi'nin 22.05.2014 tarih ve E: 2013/104, K: 2014/96 sayılı Karar ile iptal ettiği kanun hükmünden önce benzer bir olaya ilişkin kesinleşen ve ihtirazi kayıtlı verilen gümrük beyannameleri üzerinden fazlaca tahakkuk ettirilen gümrük ve katma değer vergilerinin faiziyle birlikte geri verilmesine ilişkin açılan davada mahkemenin fazladan tahsil edilen vergilerin iadesine karar vermesine rağmen faiz isteminin reddedilmesine ilişkin kararına Anayasa Mahkemesi "...ilkemizin ekonomik koşulları dikkate alındığında başvurucudan fazla veya yersiz yapılan tahsilatların tarihi ile iadesi amacıyla açılan davaların başvurucu lehine sonuçlanması arasında geçen sürede enflasyona bağlı meydana gelen değer kaybı ve başvurucunun bu süre zarfında kendi mülkünü kullanma, tasarruf etme, yararlanma hakkından mahrum kalması nedenleriyle mağdur olduğu, mağduriyete hatalı vergi tahakkuk ve tahsil işlemlerinin neden olduğu, uygulamanın alacaklı-borçlu ilişkisinin alacaklı başvurucu aleyhine ve gümrük/vergi idaresi lehine bozulmasına yol açtığı, bahsedilen mağduriyetler dikkate alındığında, başvurucunun üzerine haklı gösterilemeyecek şekilde orantısız ve aşırı yük bindiği ve ulaşılmak istenen kamu yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkı arasında kurulması gereken adil dengenin bozulduğu sonucuna ulaşılmıştır" nedenleriyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ve başvurucunun meydana gelen mağduriyetlerini tespit ederek telafi edecek şekilde yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmuş, bu nedenle başvurucuya yeniden yargılama başvuru imkanı verilmesi amacıyla dosyanın ilgili mahkemeye gönderilmesine karar vermiştir. Bkz. Anayasa Mahkemesi, 25.02.2015 tarih ve 2013/28 Başvuru Numaralı ve 06.05.2015 tarih ve 2013/1193 Başvuru Numaralı Kararları.

⁶ Benzer bir uygulama VUK kapsamındaki vergilerde de söz konusu idi. VUK'un 112/4'üncü maddesi "Fazla veya yersiz olarak tahsil edilen veya vergi kanunları uyarınca iadesi gereken vergilerin, ilgili mevzuatı gereğince mükellef tarafından tamamlanması gereken bilgi ve belgelerin tamamlandığı tarihi takip eden üç ay içinde iade edilmemesi halinde, bu tutarlara üç aylık sürenin sonundan itibaren düzeltme fişinin mükellefe tebliğ edildiği tarihe kadar geçen süre için aynı dönemde 6183 sayılı Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanan faiz 120'nci madde hükümlerine göre red ve iadesi gereken vergi ile birlikte mükellefe ödenir" şeklindeydi. Ancak Anayasa Mahkemesi 10.02.2011 tarihli ve E: 2008/58, K: 2011/37 sayılı Kararı ile bu hükmün Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesi ile 35'inci maddesinde yer alan mülkiyet hakkına aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir. Vergi Usul Kanunu kapsamındaki iadesi gereken vergilerde faiz uygulamasına, Anayasa Mahkemesi'nin iptaline ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin benzer konularda verdiği karara ilişkin açıklamalar için bkz. Yücel, 2011, s. 183-188; Kaplan, 2012, s. 186-193; Candan, 2013, s. 170-173; Üstün, 2013, s. 192-226; Bahtiyar, 2017. Faiz ödenmesine ilişkin farklı yargı kararları ve bunlara ilişkin yapılan değerlendirmeler için ayrıca bkz. Hatipoğlu, 2014, s. 438-447.

- Diğer durumlarda tahsilat tarihinden geri verme kararının tebliğine kadar geçen süre,

için geri vermeye konu tutar üzerinden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun⁷ (AATUHK) hükümlerine göre belirlenen tecil faizi oranında (yıllık % 19) hesaplanan faiz ödenecektir⁸. Dolayısıyla yükümlülere yargı yoluna gitmeden zararlarının tazmin edilmesi imkanı tanınmıştır. Böylece yargının iş yükü de azalacak, işlemler idari aşamada sonuçlanacaktır.

Geri verme kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren üç ay içinde idare tarafından uygulanmaması halinde, ilgilinin talebi üzerine tebliğ tarihinden ödemenin yapıldığı tarihe kadar geçen süre için geri verilecek tutar üzerinden AATUHK'ya göre belirlenene tecil faizi oranında faiz ödenecektir (GK, md. 216/2). Bu hükümden, geri verme kararının alınmasından itibaren geri verme işlemi için idareye 3 aylık bir süre tanındığı ve geri vermenin bu 3 aylık süre içinde herhangi bir zamanda yapılabileceği anlaşılmaktadır.

Geri verme veya kaldırma işlemine tabi olmayacak gümrük vergileri tutarları Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenmektedir (GK, md. 215). Bu tutarın ne kadar olduğunun tespitinde AATUHK'nın 106'ncı maddesinde yer alan tutar (20 TL) dikkate alınmaktadır⁹.

Gümrük vergilerinin hatalı bir şekilde geri verilmesi veya kaldırılması durumunda tahakkuk eden vergiler ve geri verme nedeniyle ödenen faizler yeniden tahsil edilir. Ödeme için 15 günlük süre verilir ve bu süre içinde ödenmemesi halinde AATUHK hükümlerine göre işlem yapılır (GK, md. 217).

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Gümrük vergilerinin kanunen ödenmemeleri gerektiği halde ödenmesi, gümrük beyannamesinin iptali, eşyanın kusurlu (teslimden önce hasar görmesi dahil) veya ithalata ilişkin sözleşmeye aykırı olduğu gerekçesiyle ithalatçısı tarafından kabul edilmemesi ya da Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma hükümleri çerçevesinde Cumhurbaşkanlığı tarafından karar verilmesi durumlarında geri verme verilmesi mümkündür.

Gümrük vergileri ve buna bağlı olarak ödenen gecikme zam ve faizlerinin geri verilmesinde faiz ödenip ödenmeyeceği hususu yargıya taşınmıştır ve faiz ödenmesinin hukuk devleti ilkesi ve mülkiyet hakkının ihlal edilmemesi bakımından gerekli olduğuna karar verilmiştir. Dolayısıyla geri vermede faiz ödenmesine ilişkin bir kanun hükmünün gerekliliği ortaya çıkmıştır. Buna istinaden 7190 sayılı Kanun ile GK'nın 216'ncı maddesi yeniden düzenlenerek geri vermede ödenecek faizin niteliği ve hesaplanması gibi hususlarda düzenlemeler yapılmıştır.

7190 sayılı Kanun ile elde edilen temel kazanım, yargı yoluna intikal etmeden faiz ödenmesinin önünün açılmasıdır. GK'nın 216'ncı maddesinin ilk halinde faiz ödeneceğine dair herhangi bir hüküm yer almadığından uygulamada faize ilişkin talepler dikkate alınmamaktaydı ve hak sahipleri tam yargı davası ile haklarını aramaktaydılar. Bu yönüyle 7190 sayılı Kanun ile geri vermede faiz ödenmesine ilişkin yapılan düzenlemelerin hukuk devleti ilkesi ile uyumlu olduğu söylenebilir. Yine yargının iş yükünün artmamasına ve işlemlerin idari aşamada çözümlenmesine imkan tanıyacaktır.

KAYNAKÇA

ARIKAN, Z. (2004). Vergi Borçlarında Tecil. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 46, 13-33.

BAHTİYAR, M. (2017). Fazla ve Yersiz Olarak Tahsil Edilen Vergileri Dava Yoluyla İadesinde Faiz ve Bu Konudaki Yargı Kararları. *Yaklaşım Dergisi*, 298, <http://www.y-akademi.com/muh/102017MB.htm>.

CANDAN, T. (2013). Hukuka Aykırı Olarak Tahsil Edilen Verginin Geri Verilmesinde Faiz. *Mali Çözüm Dergisi*, 118, 161-186.

COŞGUN, O. (2013). Fazla ve Yersiz Tahsil Edilen Vergiye İstinaden Ödenen Faizin Niteliği, Hukuki Mahiyeti ve Vergilendirilmesi. *Vergi Dünyası Dergisi*, 382, 150-158.

⁷ 28.07.1953 tarihli ve 8469 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁸ Tecil faizi hesaplaması ve tecil faizine ilişkin diğer bilgiler için bkz. Arıkan, 2004, s. 24-27.

⁹ Bakanlar Kurulu'nun 29.09.2009 tarihli ve 2009/15481 sayılı Kararı eki 4458 Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar, md. 130/1-b.

- HATİPOĞLU, C. (2014). Yargı Kararına Göre İade Edilecek Vergilerde Faiz. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 72 (1), 435-448.
- KAPLAN, R. (2012). İadesi Gereken Vergiler İçin Mükelleflere Faiz Ödenmesine İlişkin Düzenlemenin Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Vergi Sorunları Dergisi*, 287, 185-193.
- ÖNKAN, Ö. (2019). Vergi Hukukunda Kıyas Yasağı İlkesinin Değerlendirilmesi. Mehmet Yüce, Mustafa Miynat, Ahmet Vecdi Can, Şakir Sakarya (Ed.), *Yeni Ekonomik Trendler ve İş Fırsatları* içinde (s.402-406). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- ÜSTÜN, Ü. S. (2013). Mükellefe İadesi Gereken Vergilerde Faiz Uygulaması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 105, 171-228.
- YÜCEL, M. (2011). Fazla ve Yersiz Ödenen Vergilerin İadesinde Faiz Uygulaması ve Anayasa Mahkemesi Kararı. *Mali Çözüm Dergisi*, 107, 183-190.